

– визначення соціальних норм функціонування підприємства, згідно з якими підприємств зобов'язаний забезпечити відповідні умови праці, охорону праці, оплату праці не нижче встановленого мінімального рівня, а також інші соціальні гарантії.

Створення сприятливих умов для розвитку малого та середнього підприємництва є одним з пріоритетних завдань державної політики. Проте зусилля держави, що докладаються зараз в Україні, не надають належного ефекту, а часто, навпаки, завдають складнощів у роботі господарюючих суб'єктів через перманентні зміни нормативно-правової бази, а також з причин безсистемності і відсутності ґрунтовних економічних розрахунків у ході прийняття рішень.

ЕФЕКТИВНЕ ВИКОРИСТАННЯ ТРУДОВИХ РЕСУРСІВ

Крісан Є.А., гр. БАЗ-49м

Науковий керівник – канд. екон. наук, доц. **В.В. Чаговець**
Харківський державний університет харчування та торгівлі

Для дослідження ефективності використання трудових ресурсів, засобів і предметів праці залучаються показники продуктивності праці, фондівіддачі, оборотності оборотних коштів. Однак рух кожного з цих показників не повністю характеризує інтенсифікацію використання ресурсів. Наприклад, припустимо, що за деякий період часу продуктивність праці підприємства зросла в два рази. Чи можна стверджувати, що трудові ресурси стали використовуватися в два рази ефективніше? Якби інші ресурси не змінилися за цей час, то так. Якщо ж збільшення обсягу виробництва (в незмінних цінах і при незмінній в цілому номенклатурі) відбулося, наприклад, за рахунок значного збільшення основних фондів, то позитивна динаміка продуктивності праці буде супроводжуватися падінням фондівіддачі та не буде характеризувати інтенсифікацію використання трудових ресурсів.

Для адекватного опису динаміки продуктивності праці варто в загальному прирості обсягу випуску виділити ту частину, яка безпосередньо пов'язана з приростом трудових ресурсів. Відношення цієї частини приросту випуску до приросту трудових ресурсів і характеризує продуктивність додатково залучених у виробництво трудових ресурсів. Цей показник допускає порівняння як з аналогічними показниками, що відносяться до інших періодів, так і з середнім виробленням одного працюючого.

Аналогічним чином показники, що характеризують динаміку ефективності використання предметів праці, визначаються як відношення частки приросту випуску, обумовленої приростом вартості

залучених у виробництво матеріалів, до величини цього приросту. Припустимо також використовувати в якості показника обсягу предметів праці розмір оборотних коштів підприємства. У свою чергу, відповідний динамічний показник фондівіддачі будується як відношення частини приросту випуску, обумовленої приростом основних фондів, до величини цього приросту. Таким чином, в зазначених випадках для побудови динамічної характеристики впливу чинників протягом періоду часу необхідно отримати по-факторне розкладання приросту випуску. Засобом вирішення цього завдання є побудова виробничої функції і визначення на її основі вкладу кожного з факторів у приріст обсягу випуску продукції.

ОЦІНКА РІВНЯ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА ЗА ЗБАЛАНСОВАНОЮ СИТЕМОЮ ПОКАЗНИКІВ

Лівчинська А.О., гр. БАЗ-49м

Науковий керівник – канд. екон. наук, доц. **С.М. Сукачова-Труніна**
Харківський державний університет харчування та торгівлі

Система збалансованих показників є однією з найуспішніших, тому що пропонує оцінку всіх напрямів діяльності підприємства з метою не тільки визначення досягнутого рівня розвитку підприємства, але й прогнозування подальшого його розвитку. Детальне ознайомлення з умовами та методами роботи 10 підприємств міста Харкова дозволили скласти збалансовану систему показників для оцінки стратегічного розвитку підприємства, які об'єднуються в наступні блоки.

Блок I. Фінанси. Показники: доход від реалізації продукції, обсяг виготовленої продукції, сукупні витрати, основні фонди.

Блок II. Бізнес-процеси. Показники: собівартість готової продукції, витрати на розробку нових видів продукції, продуктивність праці, сукупні витрати на виробничо-технічний розвиток.

Блок III. Клієнти. Показники: доход від нових клієнтів, збитки від втрати клієнтів, витрати на рекламу.

Блок IV. Навчання та розвиток персоналу. Показники: сукупні витрати на навчання, фонд оплати праці.

Для визначення рівня економічного розвитку за даними показниками застосовується кореляційний аналіз, який передбачає розрахунок коефіцієнтів кореляції між показниками наведених блоків. На підставі цього визнаються 13 показників збалансованої системи. Сумарне значення показників кожного блоку скореговані на значення коефіцієнту вагомості може коливатися у діапазоні від 0 до 1.